

ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์สนทนาธรรมกับชาวพุทธอินเดีย

ที่เมืองลัคเนา ประเทศอินเดีย

เกิดมาไม่เคยคิดเลยว่า จะมีวันนี้

การประดิษฐานพระธรรม ณ แดนพุทธภูมิ

23 – 24 พ.ค. 2565

สุ. วันนี้เป็นวันที่ยินดียิ่งที่มีโอกาสได้พบปะผู้ที่นับถือพุทธ แต่เป็นเรื่องที่การสนทนาธรรมจะช่วยให้เราเข้าใจพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น เพราะว่าต้องเป็นคนตรง ทุกคนบอกว่า เป็นชาวพุทธ กราบไหว้พระสัมมาสัมพุทธเจ้า บางคนก็ทั้งเช้า ทั้งค่ำ ก่อนจะนอน บางครั้งก็สวดมนต์ แต่ว่ารู้จักพระพุทธเจ้าจริง ๆ หรือเปล่า นี่เป็นคำถามแรก รู้จักพระพุทธเจ้าจริง ๆ หรือเปล่า

ผู้ฟัง ไม่รู้จักครับ

สุ. ต้องเป็นคนตรงอย่างยิ่ง ตรงต่อความเป็นจริง เพราะว่าความเป็นจริงใครก็เปลี่ยนไม่ได้ แต่ใครจะรู้ความจริงถึงที่สุด ดินแดนแห่งนี้เป็นดินแดนที่อยู่ในสวรรค์ จักรวาลอื่นก็ไม่มี เมื่อ 2,500 กว่าปี เป็นที่ประสูติของเจ้าชายสิทธัตถะ บำเพ็ญพระบารมี เพื่อถึงเวลาจะตรัสรู้ความจริง เห็นไหมคะ ความจริงลึกซึ้งเท่าไร ต้องมีผู้ให้เห็นประโยชน์อย่างยิ่งว่า ขณะนี้รู้ความจริงหรือเปล่า และอะไรจริง

เพราะฉะนั้น คนที่ฟังธรรมเป็นครั้งแรก จะงง ไม่คิดเลยว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ความจริงของสิ่งที่กำลังมีเดี๋ยวนี้ ซึ่งทุกคนคิดไม่ถึง แม้อยู่บนเครื่องบิน เมื่อจะจากเขตแดนนี้ ดิฉันก็กราบนมัสการ เป็นความปิติอย่างยิ่ง เพราะว่า ณ ที่นี้ ทั่วประเทศเมื่อ 2,500 กว่าปี ผู้ที่บำเพ็ญพระบารมีทรงตรัสรู้ความจริง เป็นที่ ๆ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหลายพระองค์ แต่พระองค์ที่ 4 คือ พระองค์นี้ที่ประสูติที่นี่

เพราะฉะนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดไม่เพียงที่ประสูติ ที่ตรัสรู้ ที่ทรงแสดงพระธรรมทั่วทุกหนแห่ง เพื่ออะไรคะ เพื่อคนฟัง ฟังแล้วเป็นอย่างไร รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่ฟังจะรู้จักพระองค์ได้อย่างไร ก็ได้ยินแต่ชื่อ “เจ้าชายสิทธัตถะ” ตรัสรู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงพระธรรมด้วยพระมหากรุณาอย่างยิ่ง ไม่มีใครเปรียบได้เลย เพราะนับตั้งแต่เริ่มบำเพ็ญพระบารมี ไม่ใช่เฉพาะเมื่อเวลาที่พระองค์ตรัสรู้แล้ว แต่ก่อนนั้นสิ่งที่พระองค์ทรงแสดงจากการที่ทรงตรัสรู้แล้ว ละเอียดย ลึกซึ้ง ยากที่จะรู้ได้เพียงใด พระองค์ทรงพระมหากรุณาแสดงให้คนอื่น แม้พวกเราในสมัยนี้ก็เหมือนคนในสมัยนั้น ไม่เคยฟังมาก่อน ได้เริ่มฟังสิ่งที่ยาก ยากอย่างไร ถ้าไม่ศึกษาทีละคำให้เข้าใจจริง ๆ จะไม่รู้ซึ่งถึงความลึกซึ้งของพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้

ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่ทั่วโลก ทุกโลก ทุกจักรวาลเคารพอย่างยิ่งก็คือ พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะฉะนั้น ถ้าได้ยินคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไม่เข้าใจ จะเคารพนับถือพระองค์หรือเปล่า เพราะไม่รู้เรื่อง แต่เมื่อตรัสรู้แล้ว พระองค์ตรัสว่า ธรรมละเอียดย ลึกซึ้ง ยากที่จะรู้ได้ ไม่ใช่ใคร ๆ ฟังแล้วจะเข้าใจทันที คิดถึงพระบารมีที่ทรงบำเพ็ญเพื่อรู้ความจริง บำเพ็ญพระบารมียิ่งกว่าใคร ทั้งหมด ทั้งความอดทน ทั้งความเพียร ทั้งตรงต่อความจริง เพื่อละความไม่รู้ จนถึงกาลที่จะได้รู้ความจริงเมื่อตรัสรู้แล้ว แม้ตอนนี้ ที่นี้เอง ใครจะรู้ว่า ในอดีตพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้เสด็จทรงแสดงธรรมด้วย

เพราะฉะนั้น ทุกครั้งที่ได้ฟัง แม้เพียงคำเดียว เหมือนกำลังเฝ้าเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาค ซึ่ง ณ กาลครั้งหนึ่ง พระองค์ได้ตรัสคำนี้ คนในครั้งนั้นได้ฟัง ไม่ประมาทเลยในความลึกซึ้ง สามารถเข้าใจได้ แม้ในครั้งนั้นใครจะรู้ว่า ใครสะสมเหตุผล ความตรง ความจริง ความสนใจ ความเห็นประโยชน์ ที่จะฟังทุกคำของพระองค์ด้วยความเคารพ เหมือนกำลังเฝ้าเฉพาะพระพักตร์พระองค์ ที่จะไต่ตรองจนกระทั่งสามารถเข้าใจความหมายที่ลึกซึ้งของแต่ละคำได้ คำของพระองค์ ผู้ที่ได้ฟังเข้าใจ ก็ได้มีความเป็นเพื่อนที่ดีที่จะให้คนอื่นสามารถรู้ความจริงตามที่เขาได้เข้าใจ เท่าที่จะทำได้ เพราะฉะนั้น เราจึงได้มีการได้ยินได้ฟังคำที่พระองค์ตรัสไว้นานมาแล้วอีกครั้งหนึ่ง เพื่อจะ

ได้รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาคุณ มิฉะนั้น เราจะได้ยินคำนั้นอีกเลย

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นใคร ? ถ้าไม่ฟังคำของพระองค์ แล้วใคร่ตรองจนเข้าใจความละเอียดลึกซึ้งอย่างยิ่ง จะรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไหม พระพุทธรูปไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เครื่องรางของขลัง การไหว้สิ่งที่เคารพต่าง ๆ ก็ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ว่าเมื่อได้ฟังคำของพระองค์ เข้าใจในความลึกซึ้ง เริ่มรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ยินคำว่า “พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า” มีความหมายทุกคำ พระอรหันต์ คือ ผู้ที่หมดจากกิเลส ทุกคนมีกิเลส จะหมดจดได้ไหม ยากไหมที่จะหมดจด ยังไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่า กิเลสคืออะไร เดียวนี้มีหรือเปล่า

เพราะฉะนั้น เริ่มได้ยินคำเพียงคำเดียวที่พระองค์ตรัส เข้าใจจริง ๆ หรือเปล่า ถ้าไม่เข้าใจคำเดียวคำแรก จะเข้าใจคำต่อ ๆ ไปได้ไหม คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแม้เพียงคำเดียว ไม่ใช่สำหรับให้ต่างคนต่างคิด ไม่ใช่ให้ต่างคนต่างเข้าใจ แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ความจริงถึงที่สุด ทุกคำที่ได้ตรัส เพราะฉะนั้น เป็นผู้ที่เคารพจริง ๆ ไม่คิดเอง ถ้าคิดเอง ก็ไม่ต้องมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง แต่เมื่อรู้ว่า เราไม่รู้ แต่ละคนไม่รู้ จึงฟังเพื่อรู้ความจริง เพราะมีผู้ที่รู้จริง ๆ และประเสริฐกว่ามากมายมหาศาล ประมาณไม่ได้เลย เพราะฉะนั้น ต้องเคารพด้วยการฟังให้เข้าใจแต่ละคำ

ทุกคนมีรูปร่างหน้าตาพอที่จะรู้ว่า ใครเป็นใคร แต่รูปร่างพระกายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ทุกคำที่พระองค์ตรัสให้เข้าใจเป็นพระกายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ที่เคารพในพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ทำร้ายพระกายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่พระธรรมทุกคำที่พระองค์ตรัสแล้วทำให้เห็นความเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะฉะนั้น พระกายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ ธรรมะทุกคำที่พระองค์ได้ตรัสแล้วนั่นเองเป็นพระกายที่ทำให้คนได้รู้จักพระองค์ ผู้ที่กล่าวว่า เป็นชาวพุทธ เคารพนับถือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะทำร้ายพระธรรมที่พระองค์ตรัสแล้วโดยไม่ศึกษาด้วยความเคารพให้เข้าใจในความละเอียดถึงที่สุด ด้วยการศึกษา

จริง ๆ ด้วยการไตร่ตรองด้วยความเคารพ จึงเห็นพระคุณที่ทำให้ความไม่รู้ที่เคยมีแสนนานใน  
สังสารวัฏ ค่อย ๆ หดไปที่ละน้อย

นี่คือการบำเพ็ญบารมี ซึ่งหมายความว่า เป็นการอบรมความรู้ ความเข้าใจในความจริงที่  
พระองค์ได้ตรัสรู้แล้ว จนค่อย ๆ เข้าใจ ซึ่งพระองค์ทรงแสดงว่า การที่จะเข้าใจธรรมะต้องเป็นคุณ  
ความดี แต่ความดีอื่น ๆ ทั้งหมด โดยไม่เข้าใจความจริงของธรรมะ ไม่ใช่บารมี เพราะไม่สามารถ  
ทำให้ความไม่รู้ ซึ่งเป็นเหตุของความไม่ดีทั้งหลายให้ค่อย ๆ ลดลงจนหมดสิ้นได้ ไม่ว่าสมัยใด  
ทั้งสิ้น มีคนที่ลำบาก ทุกข์ยาก แม้เป็นเศรษฐีก็ไม่มีความสุขได้ เพราะเป็นโรคที่ร้ายแรง

เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า นี่เป็นสิ่งที่ประจำโลก ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงได้ ไม่ว่าที่ไหน  
ในโลก มีคนที่ทุกข์ยาก ลำบาก เจ็บไข้ได้ป่วย และมีคนที่ตรงกันข้าม สุขสบายดีมีทุกอย่าง แต่สิ่งที่  
เหมือนกัน คือ ไม่รู้ความจริง ใครรู้ว่า ใครจะตายเมื่อไร เดียวนี้ก็ได้ แต่ก่อนตาย ก็ไม่รู้ความจริง  
เหมือนเดิม

เพราะฉะนั้น ถ้ายังมีชีวิตอยู่ สิ่งที่มีค่าที่สุดก็คือการรู้ความจริง ซึ่งรู้เองไม่ได้ แต่ต้องฟังคำ  
ของพระองค์ด้วยความเคารพ แล้วไตร่ตรอง ค่อย ๆ รู้จักพระองค์ขึ้น ถ้าเป็นผู้ไม่เห็นโทษของความ  
ไม่ดี จะละความไม่ดีได้ไหม และความไม่ดีต่างหากที่เป็นเหตุนำมาซึ่งความทุกข์ต่าง ๆ

เพราะฉะนั้น จะแก้ไขความทุกข์ยากและปัญหาทั้งหมด ก็ด้วยการเข้าใจความจริง ขณะนี้  
ทุกคนสบายดี แต่จะรู้ไหมว่า เมื่อไรจะมีความทุกข์แสนสาหัสเกิดขึ้น ใครสามารถจะไม่ให้ความ  
ทุกข์เกิดขึ้นได้บ้าง ไม่ให้ความเจ็บไข้ได้ป่วยเกิดขึ้นได้บ้าง ไม่ให้ภัยพิบัติเกิดขึ้นได้ เป็นไปไม่ได้เลย  
ต้องเป็นไปตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้และประกาศแจ้ง และทรงแสดงแล้วว่า ทุก  
อย่างเกิดขึ้นเมื่อมีเหตุปัจจัยเท่านั้น

ไม่มีอะไรจะประโยชน์และมีค่าในสังสารวัฏเท่ากับได้เข้าใจความจริงจากการฟังทุกคำ  
ไตร่ตรองจนกระทั่งเป็นความเข้าใจของตนเอง ไม่ใช่อาศัยคนอื่น และถามคนอื่นว่า จริงไหม ใช่ไหม  
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระธรรมจนมีพุทธบริษัทที่เข้าใจพระธรรม พระองค์จึง

ปรีนิพพาน เพราะเหตุว่าพระองค์ได้ทรงแสดงพระธรรมโดยละเอียดอย่างยิ่งที่สามารถจะ  
อนุเคราะห์สัตว์โลกครบถ้วนแล้ว

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมให้คนที่ได้ฟังมีความเข้าใจมั่นคง ที่เป็นพุทธ  
บริษัททั้งหมด พระองค์จึงปรีนิพพาน แต่พระธรรมยังมี เพราะฉะนั้น ทุกครั้งที่เข้าใจพระธรรมคือ  
การระลึกถึงและบูชาสูงสุดที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพระบารมีเพื่อให้อื่นได้เข้าใจ  
ใจความจริง

เพราะฉะนั้น ต่อไปนี้ฟังพระธรรมด้วยความเคารพสูงสุด พิจารณาไตร่ตรองความละเอียด  
ลึกซึ้ง เป็นความเข้าใจของตนเอง จึงสามารถรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และคำอื่น ๆ ทั้งหมดใน  
พระวินัย ในพระสูตร ในพระอภิธรรมทั้งใน 3 ปีกฎ ก็จะทำให้รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชัดเจน  
เพราะว่าทุกคำสอดคล้องกัน เพราะเป็นความจริงถึงที่สุด

นี่คือความหมายจริง ๆ ของคำว่า พุทธัง สรณัง คัจฉามิ ธัมมัง สรณัง คัจฉามิ สังฆัง สรณัง  
คัจฉามิ ไม่ใช่ให้พระธรรมเป็นที่พึ่งของคนอื่น แต่ต้องเป็นที่พึ่งของตนเองด้วยความเข้าใจ แม้  
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเองก็แสดงพระธรรมให้คนอื่นเข้าใจ ให้มีพระธรรมเป็นที่พึ่ง ที่จะมีชีวิตต่อไป  
จนสามารถพ้นจากกิเลส หหมดสิ้นกิเลสได้

เพราะฉะนั้น ต่อไปนี้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง เพื่อความเข้าใจถูก เมื่อมีความเข้าใจถูกก็จะรู้  
ว่า ใครพูดผิด ใครพูดตรงตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตรงต่อความเป็นจริง ถ้ามีความ  
เข้าใจธรรมะแล้วก็รู้ว่า คำของใครผิด นี่เป็นประโยชน์เมื่อมีการสนทนาธรรม เพื่ออนุเคราะห์ผู้ที่เห็น  
ประโยชน์ของความเป็นผู้ตรงต่อความจริง ได้มีความเห็นที่ถูกต้อง

เพราะฉะนั้น เราจะเริ่มสนทนาด้วยการเข้าใจที่ละคำจนหมดความสงสัย มีความมั่นคง มี  
ความแน่ใจว่า เป็นธรรมะ ซึ่งเปลี่ยนไม่ได้ เพราะธรรมะเป็นความจริง

ขอลถามก่อนว่า เดี่ยวนี้มีธรรมะใหม่ ? อะไรเป็นธรรมะเดี๋ยวนี้ ?

ผู้ฟัง ตามที่ได้ฟังมา ทุกอย่างรอบตัวเราที่มีจริง นั่นคือธรรมะ

สุ. ยกตัวอย่างได้ไหม ?

ผู้ฟัง อย่างเช่นตอนที่คุยอยู่ เห็นอยู่ ถ้าพูดทีละขณะ เห็นเป็นธรรมชาติ

สุ. ถูกต้องค่ะ ธรรมชาติคือสิ่งที่มีจริง ทุกอย่างที่มีจริง ใครเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เดี่ยวนี้มีเห็น เพราะฉะนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงจากการที่ได้ทรงตรัสรู้ ว่า เห็นคืออะไร เห็นไหมคะ เรา รู้ว่ามีเห็น เท่านั้นไม่พอ แต่เห็นคืออะไร ความจริงของเห็นคืออะไร เห็นมีจริง เห็นเป็นธรรมชาติ ถูกต้อง เพราะเป็นความจริง กำลังเห็น แล้วจะบอกว่าไม่เห็นไม่ได้ ใคร ๆ ก็รู้ เห็นมีจริง กำลังเห็น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ความจริงของเห็น ต้องไม่เหมือนอย่างที่กำลังเห็นแล้วไม่รู้ว่า เห็น คืออะไร

นี่คือการศึกษามรรค ไม่ใช่ตัวหนังสือ ไม่ใช่เพียงคำที่จำ แต่มีสภาพธรรมะจริง ๆ เดี่ยวนี้ ปรากฏให้ศึกษา ให้เข้าใจว่า เห็นอย่างที่เราสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้หรือเปล่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เห็น คนอื่นก็เห็น แต่ความต่างกัน คือ คนอื่นไม่รู้ ว่า เห็นคืออะไร แต่ตรัสรู้ หมายความว่ารู้ ความจริงของสิ่งที่มีถึงที่สุดโดยประการทั้งปวง

เพราะฉะนั้น ต้องค่อย ๆ เข้าใจความลึกซึ้งด้วยการสนทนา ใครเห็น?

ผู้ฟัง จิต

สุ. เคยได้ยินคำว่า “จิต” ไหมคะ ใครเคยได้ยินคำว่า “จิต” ก่อนที่จะมาฟังที่นี่หรือเปล่า เพราะฉะนั้น ได้ยินคำว่า “จิต” ก็ไม่รู้ ใช่มั้ย จิตคืออะไร ภาษาบาลีหรือภาษามคธีใช้คำว่า “จิตตะ” แต่ภาษาไทยใช้คำว่า “จิต” ไม่ทราบว่าภาษาอื่น ก็ตัดสิน ๆ เป็นจิตคำเดียวหรือเปล่า แต่สากล สำหรับชาวพุทธทั้งหมดให้พูดตรงกันว่า “จิตตะ” เพราะถ้าพูดจิตเฉย ๆ คนฟังก็ไม่เข้าใจ แต่ต้องเข้าใจ “จิตตะ” บางคนก็พูดว่า “จิต” ทุกละ บางคนพูดว่า ทุกละ นี่เป็นเหตุที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสว่า ให้เข้าใจความจริงในภาษาของตน ๆ

เคยได้ยินคำว่า “ธรรมะ” ไหม ได้ยินแล้วเข้าใจหรือเปล่าว่า ธรรมะคืออะไร ได้ยินคำว่า “จิต” เข้าใจหรือเปล่าว่า จิตคืออะไร ไม่พอเลยที่จะได้ยินเพียงคำ แต่ต้องรู้ความจริงของคำที่กล่าวถึงว่าหมายความว่าสิ่งที่มีเดี๋ยวนี้ แต่ต้องเข้าใจด้วยว่าคืออะไร

เพราะฉะนั้น กล่าวถึงคำว่า “ธรรมะ” ก่อน ดีไหมคะ เพราะใคร ๆ ที่ไม่เคยฟังคำว่า จิต ก็เคยฟังคำว่า ธรรมะ ใช่ไหมคะ ไม่ทราบว่าเป็นภาษาอินเดียก็คงจะเหมือนกัน เราไม่ได้บอกว่า มีจิตเป็นที่พึ่ง แต่เราบอกว่า มีพระธรรมเป็นที่พึ่ง

เพราะฉะนั้น ต้องเข้าใจความจริงถึงที่สุด “ธรรมะ” ก่อน เพราะมีคำว่า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เมื่อเข้าใจพระพุทธแล้วต้องเข้าใจคำว่า “ธรรมะ” ด้วย จึงจะสามารถเข้าใจคำอื่น ๆ ต่อไปได้ แม้แต่คำว่า “จิต”

เพราะฉะนั้น ธรรมะคืออะไร เข้าใจธรรมะหรือยัง

ผู้ฟัง ธรรมะคือคำสอนของพระพุทธองค์

สุ. สอนเรื่องอะไร

ผู้ฟัง ตามที่เข้าใจ เป็นคำสอนที่ทำให้บุคคลใช้ชีวิตที่ถูก

สุ. ชีวิตคืออะไร พระพุทธเจ้าทรงสอนความจริง เพราะฉะนั้น ความจริงของชีวิตคืออะไร

ผู้ฟัง ชีวิตมีหลายแบบ ชีวิตคนทำงาน ชีวิตคนที่แสวงหาความบริสุทธิ์ แสวงหาสิ่งต่าง ๆ นั่นคือชีวิต

สุจิน เราฟังนิดหน่อยแล้วอ่านพระไตรปิฎก เราจะคิดของเราเอง

สุ. เพราะฉะนั้น เราพูดว่า ชีวิต เราเข้าใจว่า ชีวิตมีหลายแบบ แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่าอย่างไร นี่เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง หมายความว่า พระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่าอย่างไร ถ้าเราถามทุกคน แต่ละคนก็จะพูดถึงชีวิตแต่ละแบบ แต่ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสอย่างนั้น นั่นเป็นเพียงความคิดของเรา

ด้วยเหตุนี้การเคารพบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทุกคำและทุกอย่างที่มีจริงในชีวิต พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้แล้วทั้งหมด ที่ทรงแสดงพระธรรมไว้มาก 45 พรรษา กล่าวถึงสิ่งที่ลึกซึ้งอย่างยิ่ง ถ้าเป็นคนธรรมดาที่ไม่ลึกซึ้ง

เพราะฉะนั้น ทุกคำต้องเข้าใจจริง ๆ พูดคำว่า “ธรรมะ” ต้องรู้ว่า ธรรมะคืออะไรก่อน มิฉะนั้นจะไม่เข้าใจธรรมะ จะต้องไม่ลืมว่า ต้องเข้าใจคำแรกก่อน ถ้าไม่เข้าใจคำแรก คำอื่น ๆ ก็เข้าใจไม่ได้ ไม่ว่าใครก็ตาม คนไทยหรือทั่วโลก ได้ยินคำแล้วคิดเอง ไม่ตรงกับที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้

เพราะฉะนั้น ต่อไปนี้เราจะไม่ฟังคำของคนอื่นเขาว่าอย่างไร แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่าอย่างไร พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า “ธรรมะ” หรือเปล่า พระองค์ตรัสว่า ธรรมะคืออะไร ไม่ว่าจะใช้คำในภาษาอะไร ต้องเข้าใจความหมายของคำว่า “ธรรมะ” ถ้าเข้าใจคำว่า “ธรรมะ” คำแรกชัดเจนจะไม่ผิด แต่จะมีความรอบคอบละเอียดขึ้นที่จะเข้าใจ “ธรรมะ” ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัส

เพราะฉะนั้น ที่สำคัญที่สุดต้องเข้าใจถูก “ธรรมะ” คืออะไร

ผู้ฟัง อยากจะฟังอาจารย์พูดก่อน เพราะยังไม่พร้อมจะให้คำตอบ ที่พอจะตอบได้คือ ใช้คำว่า บุญธรรม แต่ไม่รู้ว่า ธรรมะคืออะไร

สุ. ถูกต้องค่ะ นี่เป็นผู้ตรง ทุกคนได้ฟังคำว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ธรรมะ ไซ้ใหม่คะ แสดงว่า ธรรมะต้องมีจริง เพราะฉะนั้น สิ่งที่มีจริงทุกอย่างทั้งหมด มีจริง ๆ จึงเป็นธรรมะ เพราะฉะนั้น ธรรมะไม่ใช่ชื่อ แต่ธรรมะเป็นสิ่งที่มีความจริง ๆ เข้าใจมั่นคงใหม่คะ มั่นคง ไม่เปลี่ยน ธรรมะเป็นสิ่งที่มีความจริงแน่นอน เพราะมีสิ่งนั้นปรากฏให้รู้ว่า มีจริง ๆ



คำถามต่อไปนี้จะแสดงว่าคิดเองหรือเข้าใจคำว่า “ธรรมะ เพิ่มขึ้น ถ้าเป็นความเข้าใจของตนเองจริง ๆ มันคง ไม่เปลี่ยน ธรรมะต้องมีจริงแน่นอน มีลักษณะที่เป็นจริง ๆ อย่างนั้น เดียวนี้มี ธรรมะใหม่

เพราะฉะนั้น ประโยชน์จริง ๆ วันนี้ คือ ทุกคนได้เข้าใจจริง ๆ ในคำว่า “ธรรมะ” เพราะฉะนั้น จะถามสั้น ๆ ให้ไตร่ตรองแล้วตอบทีละคำ ดีไหมคะ เช่น เดียวนี้ธรรมะมีจริงไหม ทุกคนรับรองว่า ธรรมะมีจริง แต่ยังไม่เข้าใจธรรมะอย่างที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้และทรงแสดง ด้วยเหตุนี้คนนี้ได้ยินธรรมะนิดหนึ่ง คนนั้นได้ยินหน่อยหนึ่ง แต่ไม่รู้จริง ๆ ว่า ธรรมะคืออะไร ต่อเมื่อฟังคำของพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าเพียงคำเดียว ไตร่ตรองสามารถเข้าใจได้ว่า ธรรมะคืออะไร

ต่อไปนี้จะถามสั้น ๆ ทีละคำ จะได้คิด ถ้าตอบด้วยการไตร่ตรองและมันคง ไม่เปลี่ยน เมื่อ 2,500 กว่าปี พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ธรรมะ หมายความว่าอะไร ?

ผู้ฟัง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้สิ่งที่มีจริง ที่ไม่เคยมีใครรู้มาก่อน

สุ. เดียวนี้มีสิ่งที่มีจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้หรือเปล่า

ผู้ฟัง มี

สุ. เดียวนี้มีสิ่งที่มีจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ แต่คนที่ยังไม่ได้ตรัสรู้จะรู้ความจริงของสิ่งนั้นไหม

ผู้ฟัง ไม่รู้

สุ. เพราะฉะนั้น ถ้าเข้าใจคำเดียวสามารถเข้าใจคำอื่น ๆ ต่อไปด้วยแน่นอน สิ่งที่พระ สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้เมื่อ 2,500 กว่าปี เป็นสิ่งที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้หรือเปล่า? พระ สัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เห็น ที่กำลังเป็นเห็นเดี๋ยวนี้หรือเปล่า แต่เห็นที่พระพุทธรูปเจ้าตรัสรู้เมื่อ 2,500 กว่าปีเป็นเห็นเดี๋ยวนี้หรือเปล่าที่กำลังเห็น

ผู้ฟัง ไม่ใช่เป็นเห็นอันเดียวกัน

สุ. แต่เห็นต้องเป็นเห็น เป็นอื่นไม่ได้ ไซ้ใหม่ เห็นที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และทรงเห็นเป็นเห็นที่กำลังเห็นเดี๋ยวนี้หรือเปล่า

ผู้ฟัง ไม่ใช่

สุ. เพราะอะไร

ผู้ฟัง หมายความว่า ทุกอย่างที่เกิด เกิดเพราะเหตุปัจจัย และถ้าดับแล้วไม่กลับมาเหมือนเดิม เห็นเดี๋ยวนี้เกิดแล้วดับ แล้วเห็นอีกครั้ง คือเห็นอีกอันหนึ่งที่เกิดด้วยปัจจัย

สุ. เห็นที่พระพุทธรูปเจ้าเห็น ไม่ใช่เห็นเดี๋ยวนี้ หมายความว่า สิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นแล้วไม่อยู่ยั่งยืน เพราะในขณะที่เห็น ไม่ใช่ในขณะที่กำลังได้ยิน ความจริงต้องเป็นความจริง ไม่ใช่เห็นเมื่อสมัยเมื่อ 2,500 กว่าปี ไม่ใช่เห็นเดี๋ยวนี้ แต่เห็นเมื่อสักนี้กับเห็นเดี๋ยวนี้ ก็ไม่ใช่เห็นเดียวกันไซ้ใหม่ ได้ยินเมื่อสักนี้ไม่ใช่ได้ยินเดี๋ยวนี้ ไซ้ใหม่

เพราะฉะนั้น ทุกอย่างที่เกิดขึ้นเหมือนเห็น เหมือนได้ยิน คือ เกิดขึ้นแล้วก็หมดไป เกิดขึ้นแล้วก็หมดไป ทุกอย่างไซ้ใหม่ พระองค์ทรงตรัสรู้ความจริงเดี๋ยวนี้ซึ่งเกิดแล้วดับ แล้วไม่กลับมาอีกเลย แล้วก็มีปัจจัยให้สิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นจากนั้น ก็เกิดแล้วดับ แล้วไม่กลับมาอีก แต่ละอย่างไม่เหลือเลย ทุกคนฟังพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อย่างนี้ และสามารถมีปัญญาที่จะรู้ความจริงนี้ แต่ไม่ใช่เพียงกำลังฟังเดี๋ยวนี้เท่านั้น ไม่พอ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมตามลำดับความจริงต้องเข้าใจทีละน้อยตามลำดับ

เพราะฉะนั้น ทุกคนเริ่มรู้ความจริง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีเดี๋ยวนี้ไม่ใช่เมื่อสักนี้ และไม่ใช่ขณะต่อไป มีใครสามารถเปลี่ยนความจริงนี้ได้ไหม นี่เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ตามที่กำลังปรากฏว่ามีเดี๋ยวนี้ ต้องเกิดไซ้ใหม่ ถ้าไม่เกิดจะมีไหม แต่ไม่มีใครรู้ว่า อะไรเกิด อะไรดับ ไซ้ใหม่ แต่เริ่มมีความเห็นถูกต้อง สิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นต้องมีปัจจัยที่ทำให้เกิดขึ้นเป็นเช่นนั้นเท่านั้นแล้วก็ดับไป แล้วก็ไม่กลับมาอีกเลย

เริ่มเข้าใจตั้งแต่เกิด ขณะที่เกิด ดับ ยังไม่ถึงขณะที่ตาย แต่หลังจากเกิด ดับไปแล้ว ก็มีการเห็นบ้าง ได้ยินบ้าง ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส 5 ทาง แล้วก็คิดถึงสิ่งที่เห็น ที่ได้ยินทันที ต่อจากที่เห็น ต่อจากที่ได้ยิน หมายความว่า ขณะนี้สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่กำลังปรากฏ เกิดแล้วดับ แล้วไม่กลับมาอีกทั้งสิ้น ใครคิดว่า สิ่งที่เกิดแล้วกลับมาบ้างคะ เห็นเมื่อกี้ เห็นเมื่อวานนี้ เมื่อวันก่อน เดือนก่อนดับ ไม่กลับมาอีกเลย

เพราะฉะนั้น สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีเดี๋ยวนี้ เป็นเพียงสิ่งนั้นเท่านั้นที่มีขณะเดียวในสังสารวัฏ แล้วไม่กลับมาอีก ไม่ปฏิเสธ มันคงไหมคะ

เพราะฉะนั้น กำลังเห็นเดี๋ยวนี้เป็นเราเห็นหรือเปล่า?

ผู้ฟัง ไม่ใช่

สุ. ค่ะ เพราะฉะนั้น ลองคิดดู เห็นเกิดขึ้นเห็นแล้วดับไป เป็นเราเห็นหรือเปล่า?

สุจิน เมื่อก็อธิบายว่า ทุกอย่างเกิดแล้วดับ ทั้งเห็นทั้งได้ยินดับแล้วไม่กลับมาเลย ทุกอย่างเกิดตามเหตุปัจจัย ไม่สามารถบังคับได้

ผู้ฟัง เห็นเกิดแล้วดับ จึงมีได้ยิน ถ้าเห็นไม่ดับ ได้ยินก็ไม่เกิด ได้ยินดับถึงจะมีเห็นอีก ขณะหนึ่ง ถ้าได้ยินไม่ดับ เห็นก็ไม่มี นี่เป็นชีวิตเรา

สุจิน เพราะฉะนั้น ถ้าเข้าใจอย่างนี้แล้ว จะเป็นเราไหมที่เห็นอยู่ในความคิดเขา เขาบอกว่า ไม่ใช่

สุ. แล้วความจริงยังเป็นเราที่เห็น ถูกหรือผิด และความจริงคืออะไร

ผู้ฟัง ทุกอย่างที่เกิดแล้วดับก็เป็นเรา

สุ. ถูกต้องนะคะ นี่เป็นสัจจะ เป็นความจริง ยังเป็นเรา แล้วพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้เหมือนอย่างที่เรายังเป็นเราหรือเปล่า พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ความจริงของทุกอย่างถึงที่สุด

ไม่ใช่ครั้งเดียว นิดเดียว ความจริงต้องถูก ผิดไม่ได้ใช่ไหม เห็นเมื่อวานนี้กับเห็นเดี๋ยวนี้ เป็นเห็นเดียวกันหรือเปล่า เห็นเมื่อวานนี้จะกลับมาเห็นเดี๋ยวนี้ได้ไหม

เพราะฉะนั้น สิ่งที่มีจริงเดี๋ยวนี้ เฉพาะขณะนั้นเท่านั้นในสังสารวัฏ ไม่เกิดอีกเลย

นี่แสดงให้เห็นว่า ความต่างกันของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับผู้ที่ไม่ได้เข้าใจธรรมะ ต่างกันมากแค่ไหน ธรรมะเป็นธรรมะ ใครเปลี่ยนไม่ได้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปลี่ยนให้เห็นเดี๋ยวนี้ ไม่ได้ไปให้มีตลอดไปได้ไหม เพราะพระองค์ทรงตรัสรู้ความจริง เคารพความจริง คือ เคารพธรรมะซึ่งถูกต้อง

เพราะฉะนั้น ใครจะเข้าใจธรรมะว่าอย่างไรก็ตาม แต่เปลี่ยนความจริงของธรรมะไม่ได้ เมื่อวานนี้เราเห็น ถูกต้องไหมคะ แล้ววันนี้ เมื่อวานนี้เราเห็นอยู่ไหน เริ่มรู้ความต่างกันของความคิดของเรากับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เริ่มไตร่ตรองให้มั่นคง อธิษฐานบารมี ความจริงต้องเป็นความจริง ซึ่งสามารถรู้ได้ แต่ไม่ใช่เรา ต้องเป็นปัญญาที่มีความเห็นที่ถูกต้องตั้งแต่ต้น ถ้าไม่มีความเข้าใจถูกต้องมั่นคงขึ้น จะละความเห็นว่าเป็นเราที่เห็นได้ไหม

เพราะฉะนั้น เริ่มตรงตั้งแต่วันนี้ ที่จะเข้าใจให้ถูกต้อง เป็นสัจจบารมี นี่เป็นเหตุต้องตรงต่อความจริงตั้งแต่ต้นทีละเล็กทีละน้อยจนมั่นคง ไม่มีเรา มีแต่ธรรมะ ใช่ไหม เพราะฉะนั้น เห็นไม่ใช่เรา แล้วเห็นเป็นอะไร เราไม่เคยคิดมาก่อน เหมือนเราเข้าใจธรรมะ แต่ความจริง ถ้าไม่ละเอียดย ไม่ลึกซึ้ง ไม่รู้จักธรรมะ ไม่รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่รู้จักธรรมะ

เพราะฉะนั้น ต้องเริ่มเป็นผู้ตรง ถ้าไม่เข้าใจ ไม่รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นชาวพุทธหรือเปล่า กำลังคิด กำลังไตร่ตรอง กำลังเข้าใจ เป็นการเริ่มต้นของบารมี จนสามารถรู้ความจริงที่กำลังเกิดดับเดี๋ยวนี้ เพราะพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และทรงสอนให้รู้ว่า หนทางที่จะรู้ คำทุกคำที่พระองค์ตรัส เป็นจริงเดี๋ยวนี้ สามารถรู้ได้

ไม่เข้าใจความจริงของสิ่งที่มีจริงเดี๋ยวนี้ แล้วจะรู้ความจริง เป็นการตรัสรู้ได้ไหม ไม่มีความเข้าใจอะไรเลย แต่มีสำนักปฏิบัติวิปัสสนา ถูกหรือผิด มีสำนักปฏิบัติมากที่ประเทศไทย ประเทศ

อื่นทั่วโลก หมายความว่า เข้าใจธรรมะหรือเปล่า สิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับที่นี้ ประเทศนี้ ทรงแสดงความจริงทั้งหมด แต่ไม่สามารถมีใครเข้าใจ เพราะฉะนั้น คำของพระองค์ถูกบังไว้ด้วยความเห็นผิด แต่ขณะนี้เมื่อมีการเริ่มศึกษาด้วยความเคารพอย่างยิ่ง เริ่มสามารถเข้าใจถูกทำให้ รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นการไม่ทำลายคำสอนของพระองค์

เพราะฉะนั้น กล้าที่จะรู้ความจริงใหม่ ปัญญา ความเห็นที่ถูกต้อง ไม่กลัวอะไรเลย

ผู้ฟัง ถ้าสำนักวิปัสสนาผิด แล้วอะไรถูก

สุจิน คำว่า วิปัสสนา แปลว่าอะไร

สุ. วิปัสสนา คืออะไร

สุจิน ตอนนี้อยู่ถามรู้ตัวแล้วว่า ไม่รู้จักคำว่า “วิปัสสนา”

สุ. เพราะฉะนั้น ไม่ใช่วิปัสสนาแน่นอน เพราะไม่รู้จักวิปัสสนา ใช่ไหมคะ

การเป็นเพื่อนที่ดี คือให้ประโยชน์สูงสุด คือ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ทุกคนมีเพื่อนที่ดี และเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนที่ดีนำประโยชน์มาให้เท่านั้น ไม่ได้นำโทษมาให้เลย ในพระไตรปิฎกมีข้อความว่า เพื่อนที่ดี คือ กัลยาณมิตรที่สูงที่สุด คือ พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ว่าใครจะมีความคิดเห็นอย่างไร พระองค์ทรงพระมหากรุณาเป็นเพื่อนให้เขาได้ฟังสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อเขาจะได้เข้าใจถูกต้อง มิฉะนั้นแล้วตลอดในสังสารวัฏเข้าใจผิด ไม่รู้จักธรรมะ แล้วไม่สามารถจะรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่ฟังคำของพระองค์ด้วยความเคารพว่า เพราะพระองค์ทรงเป็นเพื่อน กัลยาณมิตรที่สูงที่สุด พระองค์ให้ความจริงทั้งหมดให้เราได้เข้าใจถูกต้อง

เพราะฉะนั้น เราเองจะเป็นเพื่อนที่ดี หวังดีจริง ๆ ให้คนอื่นได้เข้าใจถูกต้อง ไม่ว่าเขาจะชอบหรือไม่ชอบ จะชังหรือไม่ชัง จะคิดถึงเราอย่างไรก็ตาม แต่เราไม่เปลี่ยนความมั่นคงที่เป็นเพื่อนที่ดี ให้เขาเข้าใจถูก เพื่อนที่ดีเป็นคนดี เพราะหวังดี ไม่ได้ทำสิ่งที่เป็นโทษกับคนอื่นเลยทั้งสิ้น โทษที่เป็นอันตรายสูงสุด ไม่ใช่แต่เฉพาะชาตินี้ คือชาติต่อไปอีกมากมาย ก็คือให้เขาเข้าใจผิด

เพราะฉะนั้น ทุกคนเป็นมิตรเป็นเพื่อนที่ดีกัน หวังดีต่อกัน คือกล่าวคำให้คนอื่นพิจารณาว่า คำนั้นถูกต้องหรือเปล่า และไม่มีคำของใครที่จริงยิ่งกว่าคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ด้วยเหตุนี้ ทุกคำที่กล่าว กล่าวถึงสิ่งที่มีจริงตามที่พระองค์ได้ตรัสรู้และทรงแสดง และสืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้

เมื่อดิฉันได้ศึกษาธรรมะแล้ว ดิฉันจึงเข้าใจว่า เกิดมาพูดคำที่ไม่รู้จัก และไม่ใช่ว่าดิฉันคนเดียวเท่านั้น ถ้าได้เข้าใจพระธรรมและรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริง ๆ ทุกคนก็เป็นผู้ตรงว่า เขาพูดคำที่เขาไม่รู้จัก พูดคำว่า “เสียใจ” แล้วเสียใจคืออะไร รู้จักไหม พูดคำว่า “เห็น” ทุกคนเห็น รู้จักเห็นไหม ถ้ารู้จักแล้ว ต้องฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไหม ถ้ารู้จักแล้ว แต่ทุกคนฟังผู้ที่ทรงตรัสรู้ เพราะรู้ว่า พระองค์ทรงตรัสรู้สิ่งที่เราไม่รู้ ทุกคนพูดว่า “วิปัสสนา” มีสำนักวิปัสสนา แต่ไม่รู้ว่า วิปัสสนาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงคืออะไร

นี่จึงมีวันนี้ วันที่ทุกคนหวังดีที่จะดำรงคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง เพราะถ้าเข้าใจผิดเป็นการทำลายคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เพราะฉะนั้น ทุกคนจะมีสัจจบารมี การตรงต่อความจริง มิฉะนั้นก็จะไม่รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามด้วย

เพราะฉะนั้น เราจะศึกษาคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความเคารพสูงสุด ทุกคำต้องเริ่มเข้าใจ จนกระทั่งเข้าใจขึ้นมั่นคง แม้แต่คำว่า “วิปัสสนา” เราจะทำตาม คิดตามคนอื่นโดยไม่เข้าใจ นั่นเป็นคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือเปล่า

เพราะฉะนั้น คำใดก็ตามที่กล่าวถึงสิ่งที่มีจริง ถูกต้อง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว แต่ถ้าคำนั้นไม่ตรงตามความเป็นจริง ไม่ใช่คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามีคนบอกว่า นี่เป็นคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไม่ตรง ไม่ทำให้เข้าใจความจริงที่มีจริงเดี๋ยวนี้ ถึงเขาจะกล่าวว่า นี่เป็นคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คำนั้นก็ไม่ใช่คำของพระองค์ เพราะเขาไม่เข้าใจและเข้าใจผิด

จะเป็นคนตรง เริ่มตรงและตรงต่อความจริงยิ่งขึ้นเดี๋ยวนี้ไหม มิฉะนั้นไม่มีวันที่จะเข้าใจความจริงในสังสารวัฏ คำสอนที่มีค่าที่สุดเหนือทรัพย์สินสมบัติใด ๆ เหนือสิ่งใด ๆ ในโลกยังมีอยู่ตามที่มีการจารึกไว้และได้ศึกษาโดยความละเอียดอย่างยิ่ง

เพราะฉะนั้น จะรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะให้คนอื่นรู้จักด้วย จะดำรงคำสอนที่มีค่ายิ่งกว่าสิ่งใดทั้งหมด ก็คือเมื่อเราได้ฟังทุกคำและเข้าใจจริง ๆ ถ้าไม่สนทนากันจะรู้ไหมว่า ใครเข้าใจแค่ไหน ตรงหรือเปล่า ถูกหรือผิด

เพราะฉะนั้น การเข้าใจพระธรรม การสนทนาธรรมเป็นมงคลในมงคล 38 และมงคลสูงสุดคืออะไร ไม่ใช่ทรัพย์สินสมบัติ ไม่ใช่รูปสมบัติ ไม่ใช่ความสุขความสบาย เพราะทุกอย่างต้องหมดไป เพราะฉะนั้น ใครจะรู้ว่า มงคลสูงสุดคืออะไร ได้ยินคำว่า “มงคล” ทุกคนเข้าใจว่า เป็นสิ่งที่ดี อยากมีมงคล อยากถึงมงคล แต่รู้จักมงคลไหม **มงคลสูงสุดคือการรู้ความจริงของสิ่งที่มีจริง ๆ ทุกขณะในชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายทุกชาติ** ถ้าไม่รู้จักมงคลอย่างนี้ จะเข้าใจมงคลที่ 1 ไหม ทุกคนได้ยินคำว่า “มงคลสูตร” พระสูตรที่กล่าวถึงเรื่องสิ่งที่น่าสนใจซึ่งความเจริญ แล้วมงคลที่ 1 คืออะไร ใครเคยได้ฟัง ใครเคยรู้ หรือมีใครบ้างที่ไม่เคยได้ยินเลย มีใครไม่รู้จักมงคลหรือมงคลสูตรบ้างไหมคะ นับถือพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างไร ในเมื่อไม่รู้ ว่าพระองค์ตรัสว่าอย่างไรใน 45 พรรษา

ที่เมืองไทยมีการสวดมงคลสูตร แต่ว่าเข้าใจหรือเปล่า ถ้าไม่เคยฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะรู้จักพระพุทธรูปไหม 45 พรรษาที่ทรงแสดงธรรมะ เป็นคำที่ไม่มีใครเคยได้ยินมาก่อน ถ้ามีคนบอกว่า นี่เป็นคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เป็นคำที่ทุกคนรู้แล้ว คำนั้นจะเป็นคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไหม ผู้ที่รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงเป็นชาวพุทธ ถ้าไม่เคยฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย เป็นชาวพุทธหรือเปล่า ต้องรู้ว่า “พุทธะ” คืออะไร พุทธะคือผู้รู้ความจริง ประจักษ์แจ้งความจริง ทรงแสดงความจริงซึ่งคนอื่นไม่ได้รู้อย่างนั้น พระองค์ทรงแสดงหนทางให้สามารถอบรมเจริญปัญญา ความเข้าใจถูก จนสามารถรู้แจ้งความจริง ประจักษ์แจ้ง ไม่ใช่เพียงคิด ตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงประกาศ

เพราะฉะนั้น ต้องรู้ว่า ความจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้คืออะไร เพราะฉะนั้น ตั้งต้นว่า ความจริงคืออะไร ทุกคนเข้าใจว่า เขาเห็น แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า **เห็นเป็นเห็น** ไม่ใช่ใครทั้งสิ้น เห็นเกิดแล้วใช่ไหม ไม่มีใครทำให้เห็นเกิด แต่เห็นเกิดแล้ว นี่คือนั่นที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้แล้ว ณ ที่นี้ ณ กาลครั้งหนึ่ง นานมาแล้ว แต่เพราะไม่มีใครศึกษาคำสอนของพระองค์โดยละเอียดลึกซึ้ง เพราะฉะนั้น คำสอนของพระองค์ น้อยคนที่จะรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าตรัสไว้ว่าอย่างไร หมายความว่าอย่างไร นานจนกระทั่งถึง ณ วันนี้ เราเริ่มที่จะได้ยินได้ฟัง คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีกครั้งหนึ่งโดยตรง พระองค์ตรัสไว้แบบนี้แน่นอน เพราะว่าสิ่งที่มีจริงที่พระองค์ตรัสไว้กำลังมีในขณะนี้ที่จะรู้ว่า เป็นสิ่งที่พระองค์ทรงประจักษ์แจ้ง ไม่ใช่เพียงได้ตรองและคิด แต่ประจักษ์ความจริงว่า เห็นต้องเกิด แล้วเห็นต้องดับ ได้ยิน ก่อนได้ยิน ไม่มีได้ยิน แล้วมีได้ยิน เกิดแล้วดับ

เพราะฉะนั้น เป็นสิ่งที่พระองค์ตรัสไว้ ถูกปกปิดไว้นานมาก ณ บัดนี้ก็เป็นกาลที่จะเปิดเผย คำของพระองค์ที่เคยตรัสไว้แล้ว ณ กาลครั้งหนึ่ง ให้เป็นที่เข้าใจว่า เป็นคำที่สามารถเข้าใจได้

ผู้ฟัง ยินดีต้อนรับสู่เมืองลัคเนา พวกเรามีความสุขได้ต้อนรับท่าน มีคำถามเกี่ยวกับ วิชา อยากให้อาจารย์พูดถึงวิชา ความวิชา

ส. รู้จักชื่อ หรือว่าเดี๋ยวนี้กำลังวิชา

ผู้ฟัง เวลาไม่มีวิชา

ส. ถ้ารู้ว่า เวลานี้ไม่มีวิชา ก็รู้ว่า วิชาคืออะไร

ผู้ฟัง ที่ถามก็เพราะว่า นึกย้อนไปคิดในชีวิตประจำวันว่า วัน ๆ พยายามไม่มีกิเลส แต่ว่าจะทำอย่างไร เมื่อมีความวิชาอยู่ตลอด เลยอยากจะฟังว่า พระพุทธองค์สอนอะไรที่จะลดความวิชา

ส. ความวิชาเป็นความวิชา หรือความวิชาเป็นเราที่วิชา ตราบใดที่เป็นเราวิชา วิชาเกิดเมื่อไรก็เป็นเราทุกที วิชาเกิดแล้ว จะไม่ให้เกิดได้ไหม เพราะเกิดแล้ว เพราะฉะนั้น วิชา



จะเกิดน้อยลง เมื่อมีความเข้าใจถูกต้องว่า รัชยา คืออะไร ทุกคนมีกิเลสมาก แต่กิเลสทั้งหมดไม่ใช่ แต่เฉพาะรัชยาเท่านั้นที่จะต้องเกิด ยังไม่หมด

เพราะฉะนั้น ต้องเข้าใจจริง ๆ เข้าใจ ไม่ใช่ไปพยายามที่จะไม่มี เพราะรัชยาเกิดแล้ว ไม่มีไม่ได้ และรัชยาก็ดับแล้วก่อนที่จะเราจะพยายามไม่ให้เกิด เพราะฉะนั้น รัชยาเกิดแล้วดับแล้ว ไปพยายามจะไม่ให้มีรัชยา ถูกหรือผิด แต่ถ้ารู้ว่า รัชยาเป็นขณะที่ไม่สบายใจ และนำความเดือดร้อนมาให้ตัวเองที่กำลังรัชยา เสียเวลา ไม่ชอบรัชยา พยายามที่ไม่ชอบรัชยา แต่รัชยาไม่เหลือแล้ว ดับแล้ว ไม่ต้องทำอะไร แต่รัชยาก็ต้องเกิดอีกแน่นอน ตราบใดที่ยังไม่รู้ความจริงว่า รัชยา คืออะไร รัชยาเกิดแล้ว หมดแล้ว แล้วจะเกิดอีก ที่สำคัญคือใครก็บังคับรัชยาไม่ให้เกิดไม่ได้ แต่ถ้ารู้ความจริงว่า ขณะที่กำลังรัชยาใครคนหนึ่ง คนนั้นกำลังมีความสุข แต่คนที่รัชยาเองมีความสุข

ความโง่มีจริงไหมคะ เพราะฉะนั้น ยังโง่อยู่ก็ต้องมีทุกอย่างที่ไม่ดี จนกว่าจะโง่ลดลง เพราะฉะนั้น เริ่มรู้ความจริงว่า ใครก็ไม่สามารถจะไม่ให้รัชยาเกิด แต่ถ้าเข้าใจจริง ๆ ว่า รัชยาเกิด เพราะเหตุปัจจัย ไม่มีใครอยากให้มีรัชยาเกิด แต่ความโง่ ความไม่รู้ เป็นเหตุให้มีรัชยา ทุกคนก็จะค่อย ๆ เข้าใจธรรมขึ้นทีละเล็กทีละน้อย ความไม่รู้ที่เป็นเหตุให้เกิดอกุศลทั้งหมดก็จะค่อย ๆ ลดน้อยลง

เริ่มเข้าใจถูกต้องว่า ทั้งหมดตราบใดที่ยังโง่ ไม่รู้ความเป็นจริงก็ต้องมีอกุศลมากมาย ไม่ใช่แต่เฉพาะรัชยาเท่านั้น ความโกรธ ความไม่พอใจเกิดขึ้น ดีไหมคะ ต้องรู้ ความโกรธจะน้อยลง แต่ถ้าไม่รู้ก็ยังโกรธต่อไป ส่วนใหญ่คนจะเห็นความไม่ดีของคนอื่น แต่ไม่เห็นความไม่ดีของตัวเอง คิดว่าคนอื่นเป็นอย่างไร เป็นความคิดของเราทั้งนั้น แต่ไม่สามารถจะรู้จริง ๆ ว่า ขณะนั้นเขาคิดอะไร เพียงแต่เราคิดว่า เขาคิด

เพราะฉะนั้น ไม่ใช่เรื่องจะไปละความไม่ดีของคนอื่นที่เราบอกว่าเขาไม่ดี แต่เราเอง ขณะที่เห็นว่าเขาไม่ดี ขณะนั้นเราดีหรือเปล่า เห็นคนอื่นไม่ดี เราว่าเขาไม่ดี แต่เวลาเราไม่ดี เราว่าเราหรือเปล่า เวลาเราไม่ดี คนอื่นก็ว่าเราไม่ดี แต่เราไม่รู้ว่า เราไม่ดี

เพราะฉะนั้น ต้องเป็นคนตรงอย่างยิ่งที่จะรู้ว่าเราไม่ดี ชัดเจนกว่าเราไปไปคิดว่า เราไม่ดี ถ้ารู้ว่า เราเองก็ไม่ได้เหมือนคนอื่น ไม่ต่างกันเลย และเราไม่สามารถแก้ไขคนอื่นด้วย เฉพาะขณะที่ กำลังรู้ว่าไม่ดี ขณะนั้นเริ่มมีปัญญาที่จะเห็นว่า สิ่งที่ไม่ดีเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ควรที่จะให้มีมาก ๆ ต่อไป

การเข้าใจธรรมะเป็นเรื่องที่ละเอียดมาก เราอยากจะได้กิเลสหมด อยากจะถึงนิพพาน แต่เดี๋ยวนี้มีกิเลสก็ไม่รู้ แล้วจะจะได้ได้อย่างไร

เพราะฉะนั้น เริ่มเห็นว่า รู้กิเลสของเราเองดีกว่าคิดถึงกิเลสของคนอื่น เพราะเราเพียงคิด ขณะนั้นเป็นความคิดของเรา ความคิดขณะนั้นดีหรือไม่ดีที่เห็นแต่ความผิดของคนอื่น แต่ไม่เห็นความผิดของตัวเอง

การละความไม่ดี ไม่ง่าย และจะรู้ความจริงว่า กว่าจะเข้าใจความจริงซึ่งความจริงที่รู้นั้น แล้วย่อย ๆ ละสิ่งที่ไม่ดี เดี่ยวนี้กำลังดีหรือไม่ดี ตอบได้ไหมคะ ยากมากที่จะรู้ความจริงของสิ่งที่ กำลังมีเดี๋ยวนี้ว่า สิ่งนั้นดีหรือไม่ดี

ความไม่ดีมีหลายระดับ ถ้าเป็นระดับหยาบ ๆ ก็รู้ได้ แต่ถ้าละเอียด ไม่มีใครรู้ได้ ถ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ทรงแสดง เวลาโกรธรู้ แต่เวลาไม่พอใจนิดหน่อย นิดเดียว รู้ไหม เพราะทุกคน ยังไม่รู้จักพระพุทธรูปเจ้า เมื่อไม่ฟังคำของพระองค์แล้วไตร่ตรองละเอียด จนกระทั่งรู้ว่า ไม่มีใครมีปัญญาเทียบได้เลยในสากลจักรวาล ยกตัวอย่าง ถ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ทรงแสดงจะรู้ไหมว่า เดี่ยวนี้กำลังไม่ดี

น่าตกใจไหม กำลังไม่ดีเดี๋ยวนี้ สิ่งที่ไม่ดีมาก ๆ ที่ปรากฏว่าไม่ดี ต้องมาจากเล็กน้อยที่สุด แล้วย่อย ๆ มากขึ้น ๆ ถ้าไม่มีสิ่งที่แม้เล็กน้อยที่สุด จะมีสิ่งที่ไม่ดีมาก ๆ ปรากฏได้ไหม เดี่ยวนี้เป็น ขณะหนึ่งในชีวิต ถ้าขณะนี้ไม่ดี ขณะต่อไปก็ไม่ดี ขณะต่อไปก็ไม่ดีเพิ่มขึ้น ๆ

เพราะฉะนั้น ไม่ใช่รีบร้อนจะถึงนิพพาน จะหมดกิเลส แต่ต้องเข้าใจความจริงก่อน จึงสามารถค่อย ๆ ละสิ่งที่ไม่ดี เพราะสิ่งที่ไม่ดีไม่สามารถละกิเลส หรือรู้แจ้งนิพพานได้

เพราะฉะนั้น เริ่มจะรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อกำลังเข้าใจสิ่งที่กำลังปรากฏละเอียดขึ้น สิ่งที่จะละเอียดอยากที่จะรู้ได้ ต้องเป็นผู้ที่เคารพและตรงต่อความจริงว่าความจริงลึกซึ้ง เมื่อได้ฟัง คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงเริ่มเห็นความลึกซึ้งของสิ่งที่กำลังมีเดี๋ยวนี้ ยกตัวอย่างเพื่อให้เห็นความลึกซึ้งอย่างยิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เมื่อได้เห็นเสียงของคุณสุคนธ์ ได้ยินเสียง แต่ถ้าไม่รู้ว่า คุณสุคนธ์กำลังพูด มีแต่เสียงปรากฏ ไม่ใช่เสียงอื่น คิดไหมคะที่จะสนใจว่า นั่นเสียงอะไร รู้ไหมว่า ขณะนี้เสียงอะไร (คุณสุคนธ์กระแอม) ได้ยินเสียงไหมคะ ถ้าไม่เห็น คิดไหมว่า เสียงอะไร เสียงนี้ยังคุ้นว่า เป็นเสียงกระแอม แต่เสียงที่ไม่คุ้นเลยเกิดขึ้น เสียงที่ไม่คุ้นหูเกิดขึ้น คิดไหมว่า เสียงอะไร เพียงคำพูดว่า “เสียงอะไร” รู้ไหมว่า ขณะนั้นติดข้องในเสียงนั้น จึงอยากรู้ว่า เสียงอะไร มีเสียงปรากฏ ได้ยินเสียง ขณะนั้นก็ไม่รู้ว่า ได้ยินไม่ใช่เสียง และยังมีความติดข้องว่า เสียงอะไร เพียงเท่านั้นเพราะไม่รู้ว่า เสียงอะไร และเสียงคืออะไร เสียงที่ไม่รู้จักติดข้องน้อย แต่ยังอยากรู้ เพราะฉะนั้น เสียงที่เป็นเสียงอื่นที่สนใจก็ยิ่งติดข้องในเสียงนั้นมากขึ้น ได้ยินเสียงดนตรีอย่างหนึ่ง เพราะมาก รู้ไหมว่าดนตรีอะไร เพียงได้ยินเสียง รู้ไหมว่า ติดข้องในเสียงเพราะไม่รู้ความจริงของเสียงนั้น

เพราะฉะนั้น ไม่ใช่เพียงมีความพอใจในเสียงว่า เป็นเสียงอะไร และเป็นเสียงที่เพราะมาก เพียงแค่ได้ยินแล้วไม่รู้จักติดข้องแล้ว เพียงได้ยินเสียงขณะเดียวยังติดข้องอย่างนี้ เพราะฉะนั้น ทั้งวันติดข้องในสิ่งที่ปรากฏทางตา ติดข้องในเสียง ติดข้องในกลิ่น ติดข้องในรส ติดข้องในสิ่งที่กำลังกระทบสัมผัส ต้องพิจารณาละเอียดขึ้น ๆ จึงเริ่มเห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ให้ทุกคนรู้ความจริงว่า มีความไม่รู้มากมายแค่ไหน วันนี้ตั้งแต่เข้ามาจนถึงเดี๋ยวนี้ ความไม่รู้และความติดข้องก็มากมาย ในทุกอย่างที่ปรากฏ แล้วเมื่อวานนี้ และวันก่อน ๆ จนถึงตั้งแต่เกิด ก็เลสจะมาก เต็มไปด้วยความไม่รู้ในทุกอย่างที่ปรากฏสักแค่ไหน เดียวนี้กำลังมีสิ่งที่ปรากฏ เพียงแค่เดี๋ยวนี้ขณะเดียวเท่านั้น ใครรู้ความจริงของสิ่งที่ปรากฏบ้าง รู้ความจริงของเห็นไหม กำลังเห็น เห็นคืออะไร

ผู้ฟัง    รู้ว่าเห็น แต่ไม่เข้าใจ

สุ. ค่ะ ทุกคนเห็น ทุกคนไม่สงสัยว่า กำลังเห็น แต่เห็นคืออะไร เห็นมีจริง ๆ ไม่ใช่คิด ไม่ใช่จำ เพราะฉะนั้น เห็นคืออะไร ต้นไม้เห็นไหม ดอกไม้เห็นไหม เพราะฉะนั้น เห็นไม่ใช่สิ่งที่ถูก เห็น แต่มีเห็นแน่ ๆ ถ้าเห็นไม่เกิด จะมีเห็นไหม

บางคนสงสัยว่า ทำไมเราพูดเรื่องธรรมดา คิดว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมที่ไม่ใช่เดี๋ยวนี้ แต่ความจริงชีวิตคืออะไร เกิดแล้วต้องเห็น ต้องได้ยิน ต้องได้กลิ่น ต้องลิ้มรส ต้องกระทบสัมผัส ต้องคิดนึกถึงสิ่งที่ปรากฏให้เห็นทั้งวัน ทุกวัน ตลอดไป ไม่ว่าจะเป็นชาตินี้ ชาติก่อน ชาติไหน แสนโกฏิกัปมาแล้ว ก็มีเห็น มีได้ยิน มีได้กลิ่น มีลิ้มรส มีกระทบสัมผัส มีคิดนึก แต่ใครรู้ความจริงของสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ซึ่งมีทุกขณะในชีวิต ถ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ทรงตรัสรู้ความจริงของสิ่งที่มีจริง ๆ ทุกขณะ พระองค์จะตรัสรู้อะไร จริงไหมคะ

เริ่มรู้ว่า นี่คือนั่นที่ลึกซึ้งอย่างยิ่ง พระองค์ทรงบำเพ็ญพระบารมีนานเท่าไร เพื่อที่จะรู้ความจริงของเห็นที่ทุกคนกำลังเห็น มีเห็นจริง ๆ แต่ไม่เคยรู้ความจริงเลย

ผู้ฟัง เคยได้ยินว่า หนทางของพระพุทธองค์ ธรรมดา ง่ายมาก ง่าย หมายถึง simple มาก และเป็นหนทางสายกลาง

สุ. ง่ายมาก แล้วเข้าใจอะไร เพราะฉะนั้น จริงไหมคะ กำลังเห็นก็ไม่รู้ว่า เห็นคืออะไร เห็นต้องเกิด ถ้าเห็นไม่เกิดไม่มีเห็น แต่เกิดแล้วก็ไม่มีความรู้จกกว่า เห็นคืออะไร ทั้ง ๆ ที่เดี๋ยวนี้กำลังเห็น สิ่งที่มีจริงทั้งหมด ใครเปลี่ยนได้ หรือว่าเกิดแล้ว คิดจะเปลี่ยนไม่ทัน ดับแล้ว แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้เห็น และทุกอย่าง เดียวนี้มีสิ่งที่มีจริง ๆ ต้องตรงต่อสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริงของสิ่งนั้น เห็นเกิดจริง ๆ ขณะที่ได้ยินไม่ใช่เห็น แสดงว่าเห็นหมดแล้ว ดับแล้ว นี่เป็นสัจจะ เพราะฉะนั้น ผู้ที่สามารถประจักษ์แจ้งการเกิดดับของสิ่งที่มีจริง เป็นอริยสัจจธรรม

เดี๋ยวนี้สิ่งที่มีจริงมีจริง ๆ สิ่งที่มีจริงทั้งหมดเป็นธรรมะแต่ละหนึ่ง เข้าใจหรือเปล่า ก่อนจะได้อ่านว่า ธรรมะหมายความว่าอะไร เพราะฉะนั้น ต้องตรง ได้ยินคำว่า “ธรรมะ” ถ้าไม่เข้าใจว่า ธรรมะคืออะไร จะเข้าใจคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไหม เพราะพระองค์ตรัสรู้สิ่งที่มีจริงทุกอย่าง

เพราะฉะนั้น พระองค์ตรัสรู้สิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง สิ่งที่มีจริงกำลังมีจริงเดี๋ยวนี้ แต่ใครรู้ความจริงของสิ่งที่มีจริงว่า เดี่ยวนี้สิ่งที่มีจริงเกิดแล้ว รู้ตอนเกิดใหม่ว่า เกิดแล้ว และทันทีที่เกิดก็เพียงแค่เกิดขึ้นเห็นแล้วดับ เพียงแค่เกิดได้ยินแล้วดับ เพราะเห็นไม่ใช่ได้ยิน ได้ยินไม่ใช่เห็น ทั้ง 2 อย่างมีจริง เป็นธรรมชาติ ผู้ที่สามารถรู้ความจริงของสิ่งที่มีจริงว่า เป็นสัจธรรม เปลี่ยนไม่ได้ และปัญญาที่สามารถประจักษ์การเกิดดับของสภาพธรรมะเป็นอริยสัจธรรม

ต้องไปหาธรรมะที่ไหนใหม่คะ ไม่ต้องไปหาธรรมะที่ไหน เมื่อเข้าใจว่า เดี่ยวนี้เป็นธรรมะ แต่ถ้าไม่เคยฟังธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่รู้เลยว่า ธรรมะคืออะไร แต่เดี๋ยวนี้รู้ ธรรมะอยู่ตรงนี้ ที่กำลังเห็นนี้แหละ ธรรมะ ที่กำลังได้ยินนี้แหละ ธรรมะ เสียงที่ปรากฏก็เป็นธรรมะ สิ่งที่ปรากฏให้เห็นก็เป็นธรรมะ ทุกขณะในชีวิตเป็นธรรมะทั้งหมด

เดี๋ยวนี้ใครไม่ให้เห็นเกิดเห็นได้ แสดงว่า ธรรมะมีจริง ๆ ใครก็เปลี่ยนไม่ได้ เป็น**ปรมัตถ**

**ธรรม**

ต้องทราบว่า **ปรมัตถธรรม**หมายความว่าอะไร จึงรู้ว่า ใครก็เปลี่ยนแปลงธรรมะไม่ได้

ผู้ฟัง ที่เรียกว่า “อาตมัน” จริงหรือไม่จริง

ส. ได้ยินคำอะไรก็ตามแต่ เช่นคำว่า “soul” เข้าใจใหม่ว่า คืออะไร แต่คิดว่า มี soul พุดตาม แต่ไม่เข้าใจ เพราะฉะนั้น เราจะฟังคำของคนที่ไม่เข้าใจ หรือจะฟังคำที่คนนั้นเข้าใจ แล้วเราก็เข้าใจด้วยเมื่อเขากล่าวคำนั้นให้เข้าใจ

เดี๋ยวนี้กำลังเห็น เห็น เป็น soul หรือเปล่า

ผู้ฟัง ไม่เป็น

ส. แล้ว soul เป็นอะไร เดี่ยวนี้มีเห็น เดี่ยวนี้มี soul หรือเปล่า

ผู้ฟัง ไม่มี

สุ. ไม่มีนะคะ เพราะฉะนั้น มี **soul** หรือเปล่า บอกได้ว่า เดี่ยวนี้มีเห็น เพราะเห็นกำลัง มี แต่จะบอกได้ใหม่ว่า เดี่ยวนี้มี **soul** หรือเปล่า ต้องตรงต่อความจริง เพราะฉะนั้น ฟังแล้ว เห็นมีจริง ๆ กำลังเห็น มีลักษณะรู้สิ่งที่กระทบกระทบตาแล้วปรากฏให้เห็น แต่เดี๋ยวนี้ที่กำลังเห็น มี **soul** ใหม่ มีเห็น ใช่มั้ยคะ เพราะกำลังเห็น เพราะฉะนั้น มี **soul** ใหม่

ผู้ฟัง แสดงว่า ในคำสอนอื่นมีอาตมัน ถูกหรือผิด

สุจิน ที่เรามาที่นี่ ไม่ใช่พูดถึงคำสอนอื่น เราพูดถึงสิ่งที่มีจริงที่ตัวเองรู้ว่า มีจริง ที่เราสามารถรู้ได้ เข้าใจได้

สุ. ฟังแล้ว คนที่บอกว่า มี **soul** เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือเปล่า ตรัสรู้ความจริงอะไรหรือเปล่า เพราะฉะนั้น คำว่า “พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า” ไม่ใช่ชื่อ แต่เป็นพระคุณนามที่แสดงปัญญาที่ไม่มีใครสามารถเปรียบเทียบได้ เพราะทรงแสดงความจริงที่กำลังมีทั้งหมดโดยประการทั้งปวง

เพราะฉะนั้น ฟังทุกคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อเป็นความเข้าใจที่ถูกต้องว่า จริงหรือเปล่า ไม่ใช่ให้เชื่อ สิ่งที่มีจริงขณะนี้ต้องเกิด ใครรู้การที่สิ่งนั้นกำลังเกิดบ้าง เพราะฉะนั้น ผู้ที่รู้ความจริง ประจักษ์ความจริง ทรงแสดงความจริงเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงความจริงให้คนอื่นได้ฟัง ได้เข้าใจ 45 พรรษา ทำไมมากและนานอย่างนั้น

เดี๋ยวนี้เราได้ฟังคำของพระองค์ที่นั่นแล้ว เทียบกับที่พระองค์ทรงแสดงพระธรรม 45 พรรษา มากกว่าใครทั้งหมด เข้า สาย บ่าย ค่ำ ดึก ทำไมทรงแสดงมากอย่างนั้น เพราะเป็นสิ่งที่รู้ยากยิ่ง เดี่ยวนี้สภาพธรรมะที่มีเกิดดับอยู่ตลอดเวลา เห็นเดี๋ยวนี้ ไม่ใช่เห็นเมื่อไหร่เลย เห็นเมื่อไหร่อยู่ไหนแล้ว หาอีกได้ไหม ให้กลับมาอีกได้ไหม เพราะอะไร เพราะสิ่งหนึ่งสิ่งใดมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นดับไปเป็นธรรมดา

เพราะฉะนั้น สิ่งที่กำลังมีเดี๋ยวนี้เป็นเพียงหนึ่ง ไม่เกิดซ้ำอีกเลยในสังสารวัฏ 2,500 ปี ก่อนก็ไม่มีเห็นเดี๋ยวนี้ และต่อไปก็ไม่เห็นเดี๋ยวนี้ ไม่ใช่เป็นแต่เพียงคำพูด แต่เป็นความจริงซึ่งค่อย

ๆ เข้าใจขึ้น จนสามารถรู้จริง ๆ ของสภาพธรรมะที่เพียงเกิดแล้วดับ แล้วไม่กลับมาอีกเลย ทุกอย่างเพียงขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เมื่อจากโลกนี้ไปแล้ว จะไม่มีคนนี้อีกเลย เพราะฉะนั้น ทุกอย่างที่เป็นคนนี้เป็นชาตินี้ชาติเดียว สุขทุกข์ทั้งหมดที่มี สิ่งต่าง ๆ ทั้งหมดที่มี ไม่เหลือเลย เมื่อจากโลกนี้ไปแล้ว ไม่ใช่ของใครทั้งสิ้น แม้เดี๋ยวนี้ที่กำลังเป็นอย่างนี้ ขณะนี้ไม่ใช่ขณะที่เริ่มฟัง ความเข้าใจแต่ละขณะค่อย ๆ สะสมสืบต่อเหมือนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพระบารมีเพื่อรู้ความจริง เพราะไม่รู้จักความจริงจึงมีอกุศลมากมาย เพราะความไม่รู้ แต่เมื่อค่อย ๆ มีความรู้ขึ้น ก็ค่อย ๆ ละความไม่ดี เพราะเห็นโทษของความไม่ดี และรู้ว่า แม้ความดีหรือความไม่ดีก็เกิดขึ้นแล้วดับไป แม้สิ่งที่เกิดแล้วดับไปก็สะสมทุก ๆ ขณะต่อมา ความเข้าใจเมื่อวานนี้ ถึงแม้ว่า ความเข้าใจดับไป แต่ก็สะสมสืบต่อในขณะต่อ ๆ ไป จนถึงวันนี้ และความเข้าใจวันนี้ที่กำลังเข้าใจก็จะสะสมสืบต่อจนถึงวันพรุ่งนี้ต่อไป

ต้องเป็นการค่อย ๆ เข้าใจ ค่อย ๆ สะสมเป็นบารมี ตรงต่อความจริงว่า เดียวนี้ธรรมะเป็นอย่างนี้ แต่ยังไม่ประจักษ์แจ้ง แต่ผู้ที่ประจักษ์แจ้งแล้ว ทรงแสดงหนทางให้คนอื่นได้เริ่มดำเนินตามที่จะค่อย ๆ สะสมปัญญาบารมี สัจจบารมี เนกขัมมบารมี วิริยบารมี ขันติบารมี อธิษฐานบารมี ถ้ายังมีความไม่รู้มาก ๆ มีความติดข้องมาก ๆ มีอกุศลมาก ๆ บ่อย ๆ แล้วจะมีโอกาสที่ปัญญาและกุศลอื่น ๆ จะเกิดแทนได้ไหม

เพราะฉะนั้น ในบรรดาทุกสิ่งที่เกิดแล้วดับ ความเข้าใจถูก คือ ปัญญาประเสริฐที่สุด ทรัพย์สมบัติที่เข้าใจว่ามีมาก ร่างกายที่แข็งแรง วันหนึ่งก็ไม่เหลือ เปลี่ยนแปลงได้กลายเป็นคนเจ็บป่วย กลายเป็นคนไร้ทรัพย์สมบัติ แต่ปัญญาเมื่อเกิดแล้ว ไม่เป็นอย่างนั้นเลย มีแต่จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นทีละเล็กทีละน้อย

ผู้ฟัง ธรรมะของพระพุทธองค์มีการพูดถึงชาติอื่น ๆ นอกจากชาตินี้ไหม

สุจิน ในพระไตรปิฎก พระพุทธองค์ทรงพูดถึงชีวิตตนเองในชาติก่อน ๆ คิดว่าพระพุทธองค์พูดเท็จหรือ

ผู้ฟัง ถามท่านอาจารย์ว่า จะเข้าใจชาตินี้ชาติหน้าได้อย่างไร

สุ. เห็นเกิด ไขใหม่คะ เห็นดับไหม แล้วหมดเลย หรือว่ามีได้ยินแล้วก็ดับ แล้วก็มิดนึ้ก แล้วก็ดับ ทุกอย่างมีปัจจัยต้องเกิด จึงต้องเกิด ไม่เกิดไม่ได้ เพราะฉะนั้น เห็นดับแล้ว แต่มีสิ่งอื่นเกิดต่อ เมื่อมีปัจจัยให้สิ่งนั้นเกิด ใครไม่ให้เกิดก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้น ตายแล้ว 1 ขณะ มีขณะอื่นเกิดต่อใหม่

ผู้ฟัง ไม่มี

สุ. เมื่อกี้เห็น ตายหรือยัง เห็นตายแน่ ๆ หมายความว่า เห็นดับ แล้วไม่กลับมาอีกเลย เพราะฉะนั้น ตายหมายความว่า สิ่งนั้นหมดไป แล้วไม่กลับมาอีกเลย เห็นเมื่อกี้ตายแน่นอน เพราะไม่กลับมาอีก พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ความตายมี 3 อย่าง ขณิกมรณะ หมายความว่า สิ่งนั้นเกิดดับขณะหนึ่ง ขณะหนึ่ง ขณะหนึ่งเกิดแล้วตาย แต่ขณะใดที่สิ้นสุดความเป็นบุคคลนี้ จะกลับเป็นคนอื่นอีกไม่ได้เลย แม้เพียง 1 ขณะ เพราะฉะนั้น คนทั่วไปรู้จักความตายที่สิ้นสุดความเป็นบุคคลนี้ แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศแจ้งการเกิดตายของธรรมะทุกขณะ สิ่งที่มีขณะนี้เกิดแล้วตาย เกิดแล้วตาย เกิดแล้วตาย เป็นขณิกมรณะทุกขณะ ไม่ตายไม่มี ตามความเป็นจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศแจ้ง ทรงประกาศแจ้งว่า ขณิกมรณะ คือ ความตายทุกขณะ ทุกคนยังเห็นต่อไป ยังได้ยินต่อไป เหมือนเป็นบุคคลต่อไป จนถึงจิตขณะสุดท้ายเกิดแล้วดับ ไม่มีปัจจัยให้เป็นคนอื่นอีกต่อไป ความตายที่เป็นคนนี้และสิ้นสุดความเป็นคนนี้เป็นสมมติมรณะ

เพราะฉะนั้น ทุกคนรู้ว่า เกิดแล้วตายในฐานะที่หมดความเป็นบุคคลนี้ จึงรู้เพียงแค่สมมติมรณะ แต่ใครก็เปลี่ยนความจริงของสภาพธรรมะไม่ได้ เมื่อสิ่งนั้นดับ มีปัจจัยให้สิ่งอื่นเกิด ใครจะห้ามไม่ให้เกิดก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้น เมื่อตายแล้ว ก็ต้องมีสภาพธรรมะอื่นเกิดต่อจากขณะที่ตาย เพราะตายเพียง 1 ขณะ สิ้นสุดความเป็นบุคคลนี้ เป็นบุคคลนี้ไม่ได้ แต่เหมือนเห็นแล้วดับ ก็มีได้ยินอีก มีคิดนึกอีกฉันใด ขณะที่จากโลกนี้ไปเป็น 1 ขณะ ก็ต้องมีปัจจัยให้สิ่งอื่นเกิดสืบต่อ



เมื่อวานนี้เห็นอะไรบ้าง สนุกอย่างไร ทุกข์อย่างไร จำได้ จำได้ตราบไธที่ยังไม่จากโลกนี้ ก็ยังจำชาตินี้ได้ แต่ใครจะรู้ว่า เมื่อจิตขณะสุดท้ายของชาตินี้เกิดแล้วดับแล้ว จิตที่เกิดต่อเป็นอะไร แต่ต้องเกิดแน่ ตราบไธที่ยังไม่รู้จักความจริงของสภาพธรรมะจนหมดความสงสัย และหมดกิเลส ก็ยังมีปัจจัยให้เกิด เพราะฉะนั้น ผู้ที่ไม่เกิดอีกเลย ใช้คำว่า “สมุจเฉทมรณะ” ตายหมดสิ้น ไม่มีอะไรเกิดอีก

เพราะฉะนั้น เดียวนี้ทุกคนกำลังมี “ขณิกมรณะ” มี “สมมติมรณะ” วันหนึ่งต้องตายอย่างสมมติมรณะ แต่ยังไม่มีการที่เป็น “สมุจเฉทมรณะ” นอกจากพระอรหันต์ไม่มีกิเลสอีกเลย

ทุกคนเกิดมาไม่เหมือนกัน แม้การเห็น การได้ยินก็ไม่เหมือนกัน บางคนเห็นสิ่งที่ดี บางคนเห็นสิ่งที่ไม่ดี เพราะฉะนั้น บางคนคิดดี ทำดี บางคนคิดไม่ดี ทำไม่ดี สิ่งเหล่านั้นจะเป็นปัจจัยทำให้ขณะต่อไปเกิดขึ้น ขณะจิตที่ทำกิจสิ้นสุดความเป็นบุคคลนี้เพียงขณะเดียว เหมือนเดี๋ยวนี้ เห็นขณะเดียว ได้ยินขณะเดียว เพราะฉะนั้น เมื่อจิตนั้นเกิดแล้วดับแล้ว มีปัจจัยที่จิตอื่นจะเกิดต่อ แต่ไม่มีใครรู้ว่า จากโลกนี้ไปแล้วจะเกิดเป็นอะไร เกิดแล้วต้องเห็นอีก ต้องได้ยินอีก เหมือนเห็นเดี๋ยวนี้เลย นกเห็นไหม ปูเห็นไหม งูเห็นไหม ปลาเห็นไหม คนเห็นไหม ลิงเห็นไหม

เพราะฉะนั้น สิ่งที่ได้ทำแล้วในชาตินี้ จะต้องทำให้เกิดแล้วเห็นอีก แต่ไม่รู้ว่า จะเกิดเป็นนก หรือจะเกิดเป็นปู หรือจะเกิดเป็นคน หรือจะเกิดเป็นเทวดา

นี่เป็นเหตุที่ทุกคนเกิดมาต่างกัน สะสมมาที่จะคิดต่างกัน ทำต่างกัน เพราะฉะนั้น เมื่อเกิดอีกก็จะเป็นอย่างนี้ ไม่มีใครรู้ว่า จะตายเมื่อไร วันไหน แต่ต้องตายแน่นอน เลือกไม่ได้เลยว่า จะตายเมื่อไร จะตายตอนเป็นเด็ก หรือโตขึ้น หรืออายุมากจนถึง 100 ปีก็ได้

เริ่มเข้าใจคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงโดยละเอียดอย่างยิ่ง นี่เป็นเพียงการเริ่มต้น 2 – 3 คำ ทุกอย่างที่เกิดขึ้นมีจริงในชีวิตทั้งหมดเป็นธรรมะ ซึ่งเป็นเหตุที่ค่อย ๆ สะสมที่ทำให้เกิดเป็นอะไรต่อไป

กล่าวเฉพาะในโลกนี้มีผู้คนมากมาย แต่มีคนที่รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากไหม บางคนได้ยินบางคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วคิดเอง ไม่ศึกษาความละเอียด ความลึกซึ้ง เพราะฉะนั้น เข้าใจผิด ไม่ใช่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย แต่เพราะไม่ได้ศึกษาธรรมะด้วยความเคารพอย่างยิ่งที่จะรู้ความจริง ก็ทำให้เห็นผิด เข้าใจผิดได้

เพราะฉะนั้น ผู้ที่เคารพพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริง ๆ เป็นผู้ที่เคารพว่า พระธรรมคำสอนของพระองค์ลึกซึ้ง จึงต้องเป็นผู้ละเอียด รอบคอบที่จะเข้าใจจริง ๆ ไม่ทำให้คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหมดสิ้นไป เพราะคิดเอง หรือเข้าใจผิด ไม่ฟังธรรมะ ไม่เข้าใจธรรมะ ชื่อว่า รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือเปล่า “พุทธะ” หมายความว่า ปัญญาความเห็นถูก ความเข้าใจถูกในสิ่งที่มีจริง ๆ ที่กำลังปรากฏ ถ้าไม่ฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สามารถรู้เอง เข้าใจเองได้ไหม เมื่อเป็นผู้เข้าใจความลึกซึ้งอย่างยิ่งของธรรมะเดี๋ยวนี้ และรู้ว่าผู้เดียวเท่านั้นที่รู้แจ้งในความเป็นจริงของสภาพธรรมะทุกอย่าง ทุกประการ ถึงที่สุดโดยประการทั้งปวง ก็ฟังคำของพระองค์และเริ่มเห็นพระปัญญาที่รู้ความจริง จึงชื่อว่า ได้เริ่มรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เริ่มเป็นคนตรงที่จะรู้ว่า การเคารพนับถือพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคืออะไร ไม่ใช่การกราบไหว้ บูชาด้วยดอกไม้ธูปเทียน แต่ไม่รู้ธรรมะ ไม่เข้าใจธรรมะของพระองค์ พระองค์ไม่ทรงแสดงธรรมที่พระองค์ตรัสรู้เพื่อดอกไม้ธูปเทียน หรือการบูชาสิ่งอื่นใด ๆ นอกจากให้คนนั้นเกิดความเข้าใจ ซึ่งในสังสารวัฏถ้าไม่ได้ฟังคำของพระองค์ไม่สามารถรู้ความจริงได้

เพราะฉะนั้น เริ่มเข้าใจคำว่า สัจจธรรมมี ความเข้าใจถูกในสิ่งที่มี มีประโยชน์อย่างยิ่งเหนือสิ่งอื่นใดทั้งสิ้น

ผู้ฟัง ในความเห็นของท่านอาจารย์ ใครที่สมควรเรียกว่า เป็นพุทธสาวก

สุ. “พุทธะ” คือ ผู้รู้ความจริง ถ้าไม่เข้าใจความจริง เป็นพุทธะ เป็นชาวพุทธหรือเปล่า

เพราะฉะนั้น ไม่ใช่คำ แต่มีคำสำหรับกล่าวให้เข้าใจว่า ความจริงคืออะไร กำลังเห็น ไม่ต้องเรียกว่า เห็น ก็เห็น เพราะฉะนั้น คำสอนเรื่องความจริง จะใช้ภาษาอะไรก็ได้ แต่พระสัมมาสัมพุทธ

เจ้าตรัสในภาษามคธี ซึ่งเราใช้คำว่า “บาลี” เพราะเป็นภาษาที่ทรงไว้เพื่อความถูกต้อง ชัดเจน ไม่เปลี่ยนแปลง และเป็นคำที่พระองค์ตรัสด้วยพระองค์เอง แต่ชาติอื่นก็ใช้คำอื่น เพราะเขาสามารถเข้าใจความจริงโดยภาษาอื่น

ผู้ฟัง เราใช้คำว่า “สิ่งที่มีจริง” หรือสัจจะ อยากให้พูดถึงสิ่งที่มีจริงว่าคืออะไร

สุ. เห็นมีจริงหรือเปล่า ต้องมีชื่อไหม แล้วแต่ภาษาไหนจะเรียกอะไร หมายความว่าถึงเห็นไม่ได้หมายถึงอย่างอื่น เราเปลี่ยนชื่อ เปลี่ยนคำได้ แต่เปลี่ยนความจริงและลักษณะของธรรมะไม่ได้ ต่อไปนี้ทุกคนจะเรียกเห็นว่าได้ยิน เพราะฉะนั้น เราเปลี่ยนเฉพาะกลุ่ม แต่สิ่งที่คนอื่นเข้าใจโดยไม่รู้ว่าเราหมายความว่าอะไร เขาก็ไม่ได้เปลี่ยนตามเรา

นี่เป็นเหตุที่บางครั้งมีภาษาลับเฉพาะ ตกลงกันว่า ต่อไปนี้เราจะใช้คำอะไรสำหรับสิ่งนี้ ต่อไปก็เปลี่ยนอีกได้ ไม่ใช่คำเก่า สมมติใหม่อีกก็ได้ แต่สิ่งที่มีจริงทั้งหมดใครเปลี่ยนได้ หรือว่าเกิดแล้ว คิดจะเปลี่ยนไม่ทัน ดับแล้ว แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้เห็นและทุกอย่าง